

Selimiye - Beşparmak yöresindeki (Muğla) Menderes Masifi kayalarının stratigrafisi⁽¹⁾ Tartışma ve yanıt⁽²⁾

Tartışma

AYDOĞAN BORAY Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü, Temel Araştırmalar Dairesi, Ankara

Öztürk ve Koçyiğit (1982) de kanımızca bazı yanlış yorum ve belirlemeler yapılmıştır. Söz konusu yayında yazarların birimlerin kökenleri, birbirleri ile ilişkileri konusunda ileri sürdükleri görüşler eldeki verilerin yetersizliği nedeniyle halâ farklı yorum ve kabullere olanak tanımaktadır. Ancak birimlerin yaşları konusunda aşağıda belirtilen düzeltmelerin yapılması ilerde yapılacak çalışmaların doğru yönlenebilmesi bakımından gereklidir.

1. — Öztürk ve Koçyiğit (1982) tarafından, literatürde Menderes Masifi veya çekirdeği olarak değinilen kısım Beşparmak Formasyonu diye adlandırılmış ve Prekambriyen yaşında olduğu belirtilmiştir. Kanımızca bu yaş için veriler yeterli değildir ama bir başka yaş önermek için de bilinenlerin çok olmadığını dikkate alarak en azından bir soru işareti ile beraber Prekambriyen yaşını önermek doğru olurdu (yayındaki şekil 3).

2 — Yazarlarca Beşparmak Formasyonu üzerinde yer alan birim Kılavuz Formasyonu olarak adlandırılmıştır (Yayındaki şekil 4). Bu formasyon literatürde Menderes Masifinin örtüsü olarak değinilen, ayrıca Özgül (1978) tarafından Bolkar Dağı Birliği olarak adlandırılan birimin alt kısmına karşılık gelmektedir. Yayında formasyonun yaşı için Onay (1949), Schuiling (1962) ve Wippem (1964) in önerilerine dayanılarak Karbonifer öncesi (Silüriyen?) denilmektedir.

(1) Öztürk, A., ve Koçyiğit, A. 1982, Selimiye - Beşparmak, yöresindeki (Muğla) Menderes Masifi kayalarının stratigrafisi : Türkiye Jeof. Kur. Bült., 25, 67 - 72.

(2) Yazarlar bu tartışmaya yanıt vermediklerinden yayınlanamamıştır.

Bu birimin karşılığı olan kayalarda Milas - Tavas ara-sında yaptığımız araştırmalar sonucunda makro fosillerle Üst Devoniyen? - Alt Karbonifer, Permo - Karbonifer ve mikrofosillerle Alt-Orta Permiyen yaşları elde edilmiştir (Boray ve diğerleri, 1975; Çağlayan ve diğerleri, 1980). Fosillerin bulunduğu kayalar Kılavuz Formasyonu olarak adlandırılan dizinin üst kısmına karşılık gelmektedir. Bu nedenle bize göre birimin üst kısmının yaşını Permo -Karbonifer olarak kabul edip alt kısmının bazı Alt Paleozoyik kayaları da kapsayabileceğini düşünmek daha doğru olacaktır,

3 — Yazarlarca Kılavuz Formasyonunun üzerine gelen bi-

rim Aktaş Formasyonu olarak adlandırılmış, onay (1949), Kaaden ve Metz (1954) ve S. Erk (1980) den sağlanan sözlü bilgilere dayanılarak da formasyona Devoniyen - Alt Permiyen yaşı verilmiştir (Yayındaki şekil 4B). Bizim bulgularımıza göre bu birimin alt kısmı rekristalize dolotaşı ve dolomitik kireçtaşlarından oluşmakta olup içinde değişik şekilli zımparataşı - diyasporit düzeyleri bulunmaktadır. Birimin üst kısımları rekristalize kireçtaşlarından oluşmaktadır. Bu birimin devamında, çeşitli yerlerde rekristalize dolotaşı ve dolomitik kireçtaşlarında Orta - Üst Triyas, Jura - Alt Kretase yaşları veren fosiller bulunmuştur (Çağlayan ve diğerleri, 1980). Birimin en üst kısmında da pek çok yerde Üst Kretase yaşını veren makrofosiller bulunmaktadır (Dürr, 1975; Çağlayan ve diğerleri, 1980). Birimin Kılavuz Formasyonu üzerinde açışız bir uyumsuzlukla yer aldığı kabul edildiğinde bize göre yaşı Orta Triyas - Üst Kretase olmalıdır. Önerilen Alt Permiyen yaşı çok uzak bir olasılıktır.

4 — Yazarlarca Masifin örtüsünün ve Bolkar Bağı Birliğinin üst birimlerine karşılık, gelen kırmızı renkli yer yer çakıllı mermerler Arıtaşı Formasyonu olarak adlandırılmış (Yayındaki Şekil 4C) ve Boray ve diğerleri (1975) de sözü edilen Üst Triyas - Alt Liyas fosillerine değinilerek te şimdilik Triyas yaşında kabul edilmişlerdir. Boray ve diğerleri (1973) de sözü edilen Üst Triyas - Alt Liyas yaştaki fosiller bu birimin altındaki birimde zımparataşı diyasporit oluşukları altında görülen dolotaşlarından elde edilmiştir.

Milas Gülü olarak adlandırılan kırmızı mermerler Üst Kretase yaştaki makrofosilli rekrystalize kireçtaşlarının (yazarların Aktaş Formasyonu) hemen üstünde bulunmaktadır. Bunların Milas'ın güneybatısındaki devamında Üst Paleosen yaşta fosiller bulunmuştur (Çağlayan ve diğerleri, 1980). Bütün bu verilere göre de birimin yaşının önerildiği üzere Triyas değil, Üst Paleosen olması gerekmektedir.

DEĞİNİLEN BELGELER

Boray, A., Akat, U., Akdeniz, N., Akçaören, Z., Çağlayan A., Günay, E., Korkmazer, B., Öztürk, E., ve Sav, H., 1975, Menderes masifinin güney kenarı boyunca ba-

zı önemli sorunlar ve bunların muhtemel çözümleri: Cumhuriyetin 50 yılı, Yerbilimleri Kongresi, 11-20.

Çağlayan,, M.A, Öztürk, E.M., Öztürk, Z., Sav, H. ve Akat, U., 1980 Menderes Masifi güneyine ait bulgular ve yapısal yorum: Jeoloji Mühendisliği, 10, 9 -17.

Dürr, S., 1975, Über Alter und geotektonische Stellung des Menderes - Kristallins/SW - Anatolien und seine Aequivalente in der Mittleren Aegaeis: Marburg/Lahn, Habilitasyon Tezi.

Kaaden, G, ve Metz., 1954, Datça-Muğla - Dalaman Çayı arasındaki bölgenin jeolojisi: Türkiye Jeol. Kur. Bült, 5/12, 71 - 170.

Önay, T.S., 1949, Über die Smirgelgesteine SW-Anatoliens: Schweiz. Mün. Petr. Mitt., 29/2, 357-492. •

Özgül, N., 1976, Toorosların bazı temel jeoloji özellikleri : Türkiye Jeol. Kur. Bült. 19/1 65 - 78.

Schuiling, R.B., 1962, Türkiyenin güneybatısındaki Menderes migmatit kompleksinin, petrolojisi, yaşı ve yapısı hakkında : MTA Dergisi, 58, 71 - 84.

Wippert, J., 1964, Menderes- masifinin Alpidik dağ teşekkülü içindeki durumu: M.T.A. Dergisi, 62, 71 - 79,